

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobci:

a) P. T. N.

b) nezl. P. H. A.

oba státní příslušnost V. s. r.

t.č. oba X

oba zastoupeni obecným zmocněncem T. K. T.

bytem X

proti

žalované:

Policie České republiky

Ředitelství služby cizinecké policie

Příjímací středisko cizinců Zastávka

sídlem Havířská 514, 664 84 Zastávka

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 2. 2026, č. j. CPR-7258-21/ČJ-2026-931200-ZZC,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 19. 2. 2026, č. j. CPR-7258-21/ČJ-2026-931200-ZZC, **se ruší.**
- II. Žalobcům **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaná **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci, související skutkové okolnosti a napadené rozhodnutí

1. Shora označeným rozhodnutím („napadené rozhodnutí“) byla žalobkyně a) (dále jen „žalobkyně“) zajištěna dle § 124 odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů („zákon o pobytu cizinců“), za účelem vyhoštění. Doba trvání zajištění byla stanovena na 60 dnů ode dne 19. 2. 2026 do dne 19. 4. 2026.
2. Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobkyně se dne 19. 2. 2026 společně se svým nezletilým synem dostavila do Příjímacího střediska cizinců a podala další opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Lustrací bylo zjištěno, že žalobkyni bylo rozhodnutím Policie ČR ze dne 23. 5. 2023 uloženo podle § 119 odst. 1 písm. c) bod 2 zákona o pobytu cizinců správní vyhoštění, neboť pobývala na území ČR bez víza či jiného platného oprávnění k pobytu, ač k tomu nebyla oprávněna; a byla stanovena doba, po kterou jí nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie v délce jednoho roku (dále jen „rozhodnutí o vyhoštění z roku 2023“).
3. Rozhodnutí o vyhoštění z roku 2023, které je součástí správního spisu, nabylo právní moci dne 20. 8. 2023. Lhůtu pro vycestování měla žalobkyně do 19. 9. 2023. Také bylo zjištěno, že žalobkyně se nachází v evidenci SIS; záznam byl založen ze strany Polska s platností od 6. 10. 2025 do 5. 10. 2028. Žalobkyně podala dne 19. 2. 2026 (za přítomnosti tlumočnice z vietnamského jazyka) vysvětlení, z něhož mj. vyplynulo, že do země původu ani přes stanovenou povinnost nevycestovala, neboť se obává zadržení ze strany tamní policie, a to kvůli tvrzené podpoře názorů proti vládě a také proto, že její syn je „míšenec“.
4. Žalovaná v napadeném rozhodnutí shrnula, že žalobkyně již dvakrát neúspěšně žádala o mezinárodní ochranu (včetně řízení před správními soudy – řízení o žádosti ze dne 10. 6. 2020 bylo ukončeno usnesením NSS ze dne 10. 3. 2021, č. j. 6 Azs 392/2020-39, řízení o žádosti ze dne 30. 4. 2021 bylo ukončeno zamítavým rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích, ze dne 1. 2. 2022, č. j. 52 Az 2/2021-52). Na základě rozhodnutí o vyhoštění z roku 2023 byla žalobkyně povinna vycestovat do 19. 9. 2023. Ode dne 20. 9. 2023 tedy na území České republiky pobývala neoprávněně, bez platného oprávnění k pobytu.
5. V rámci podání vysvětlení žalobkyně uvedla, že se cítí zdráva, lékaře nenavštěvuje. Do ČR přicestovala dne 26. 7. 2016 za účelem sloučení rodiny se svým bývalým manželem. Přicestovala na vízum nad 90 dnů, které bylo platné do března 2017. S bývalým manželem bydlela asi týden, on se pak odstěhoval neznámo kam. Žalobkyně poté pobývala na území ČR neoprávněně. V průběhu pobytu měla několik známostí, mj. i s občanem ČR, panem V. K., se kterým má dítě. Bydleli spolu do dubna 2019, v té době se jim narodil syn, žalobce b). Otec dítěte se přestěhoval kvůli práci do Olomouce, v současné době nejsou v kontaktu, na dítě nepřispívá. Žalobkyně uvedla, že území opustit nemohla, neboť neměla platný pas pro svého syna. Svému synovi nechala změnit jméno z D. K. na P. H. A. a na vietnamské jméno mu nechala vystavit cestovní pas. V červenci 2025 byla v Polsku na návštěvě svých zletilých dětí z prvního manželství, kde ji kontrolovala policie a stanovila ji povinnost vycestovat. Do ČR se z Polska vrátila proto, aby znovu požádala o mezinárodní ochranu. Ve V. má rodiče a sourozence, je s nimi v kontaktu. V ČR ani ve V. nevlastní majetek, nedisponuje finančními prostředky.
6. Žalovaná v napadeném rozhodnutí uvedla, že žalobkyně od 20. 9. 2023 mařila výkon správního rozhodnutí. Svévole se pohybovala na území ČR a členských států EU a ve stanovené době nevycestovala. Pokud tedy neplní zákonem uložené povinnosti, neskýtá záruku, že bude plnit povinnosti uložené správním orgánem. Správní orgán je povinen předcházet protiprávnímu jednání. Z jednání žalobkyně usuzuje žalovaná na to, že v jejím případě existuje nebezpečí, že zmaří výkon rozhodnutí o správním vyhoštění a nevycestuje.

Shledala proto naplnění podmínky § 124 odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců k rozhodnutí o zajištění.

7. Žalovaná dospěla k závěru, že v případě žalobkyně by nebyla mírnější donucovací opatření účinná a uložení zvláštních opatření dle § 123b zákona o pobytu cizinců je nedostačující. Tento závěr je podložen tím, že žalobkyně mařila výkon správního rozhodnutí a nerespektovala povinnost vycestovat. Žalovaná se rovněž vyjádřila k jednotlivým druhům zvláštních opatření podle § 123b zákona o pobytu cizinců, jejich využití však vyloučila. Žalobkyně neuvedla adresu, na které by se mohla zdržovat. Na území ČR nemá žádný majetek, takže žalovaná nemá záruku, kde se žalobkyně bude zdržovat a řádně tak plnit uložené povinnosti. Složení finanční záruky žalobkyně nenabídla, do doby zajištění nebyla žádná finanční záruka složena a žalobkyně sdělila, že nemá finanční prostředky. Z jednání žalobkyně je zřejmé, že nechce vycestovat z území ČR a nehodlá dobrovolně vycestovat do V. Důvěryhodnost žalobkyně je oslabena a žalovaná se obává toho, že se žalobkyně bude na území ČR skrývat.
8. Žalovaná dále odůvodnila stanovenou dobu zajištění. Uvedla, že ta byla stanovena s přihlédnutím k předpokládané složitosti přípravy výkonu správního vyhoštění. I když žalobci disponují cestovními doklady, bylo nutno přihlédnout k době, která je nutná k zabezpečení přepravních dokladů. Ředitelství služby cizinecké policie obstarává letenku nebo vyjednává průvoz cizince přes jiné státy EU, zajišťuje eskortu a komunikuje s domovským státem cizince o zpětvzetí. Doba k zajištění těchto náležitostí se pohybuje kolem šedesáti pracovních dnů, stanovená doba zajištění je tedy přiměřená.
9. Co se týká rodinných a soukromých poměrů žalobkyně, podle žalované byly dostatečně řešeny v rozhodnutí o vyhoštění z roku 2023. Žalobkyně nesdílí společnou domácnost s občanem EU. Na území má nezletilého syna, který je také občanem V. Jiné vazby k ČR žalobkyně nemá. V její domovské zemi bydlí oba její rodiče a sourozenci. Je dospělá a nemá žádné zdravotní obtíže, které by jí ve vycestování bránily.

II. Žaloba

10. Žalobkyně namítla, že napadené rozhodnutí představuje nepřiměřený zásah do osobní svobody a rodinného života, který neobstojí v testu proporcionality dle práva ČR, EU ani mezinárodního práva.
11. V rámci žalobních bodů namítla porušení zásady nejlepšího zájmu dítěte, které musí být primárním hlediskem. Správní orgán neprovedl individuální posouzení, nehodnotil psychologický dopad detence, nehodnotil sociální integraci dítěte v ČR, nehodnotil alternativy. Pouhé konstatování není odůvodněním. K tomu žalobkyně odkázala na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 132/2011 a 9 Azs 17/2014, a dále na rozhodnutí ESLP ve věci *Popov v. Francie*. Detence dítěte je přípustná jen výjimečně a na co nejkratší dobu.
12. Žalobkyně uvedla, že reálné riziko útěku neexistuje. Dobrovolně se dostavila k orgánům veřejné moci. To je zásadní indikátor spolupráce (viz rozhodnutí NSS sp. zn. 5 Azs 6/2013). Správní orgán musí hodnotit individuální chování, nikoli minulost izolovaně. Napadené rozhodnutí obsahuje pouze obecné úvahy.
13. Žalovaná neprovedla test subsidiarity detence, která je až krajním prostředkem (viz čl. 15 tzv. návratové směrnice a rozhodnutí NSS sp. zn. 2 Azs 81/2016). Žalobkyně tvrdí, že měla zajištěné bydlení, rodinné zázemí a dítě školního věku. Žalovaná možnost uložení mírnějších opatření fakticky nezkoumala. Detence dítěte narozeného v ČR je extrémním opatřením (viz rozhodnutí ESLP ve věci *Muskhadzhiyeva v. Belgie*).

14. Žalobkyně také namítla nepřiměřenost délky detence. Stanovení 60 dnů je mechanické, doba detence musí být individualizovaná (viz rozhodnutí NSS sp. zn. 4 Azs 122/2015). Správní orgán neprokázal připravenost vyhoštění, logistiku, ani reálný harmonogram. Z uvedených důvodů žalobkyně navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a stanovil žalované povinnost k náhradě nákladů řízení.

III. Vyjádření žalované

15. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že si je vědoma, že zajištění představuje zásah do soukromého a rodinného života žalobkyně a jejího nezletilého dítěte. Do této situace se však žalobkyně dostala vlastním jednáním, když nerespektovala právní řád České republiky. Přestože věděla o vydaných rozhodnutích o správním vyhoštění z České republiky i z Polska a byla si vědoma nelegálního pobytu na území Evropské unie, nadále zde vědomě pobývala bez platného oprávnění k pobytu.
16. Doba zajištění byla stanovena na 60 dnů s ohledem na potřebu zajistit náležitosti k realizaci vyhoštění, zejména zakoupení letenek do V. a zajištění doprovodu. Stanovení této lhůty bylo konzultováno s Ředitelstvím služby cizinecké policie v Praze, které realizaci vyhoštění zajišťuje. Správní orgán přitom vychází z jejich zkušeností a reálných předpokladů potřebných k provedení vyhoštění. Současně zdůraznil, že po celou dobu zajištění je policie povinna průběžně přezkoumávat, zda důvody zajištění nadále trvají, a v případě jejich odpadnutí zajištění neprodleně ukončit.
17. K námitkám týkajícím se podmínek zajištění žalovaná uvedla, že Zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová je primárně určeno pro rodiny s dětmi. Zařízení nabízí volnočasové aktivity, herny a hřiště, možnost výuky a podporu sociálních pracovníků. Prostředí je podle žalované přizpůsobeno potřebám dětí a není důvod předpokládat, že by zde děti psychicky strádaly. Za nejvhodnější řešení považuje, aby dítě zůstalo společně se svou matkou, byť to znamená dočasné umístění v zařízení pro zajištění cizinců.
18. K námitce, že žalobkyně přišla dobrovolně do přijímacího střediska, žalovaná uvedla, že její předchozí jednání nelze pominout. Žalobkyně si byla vědoma svého nelegálního pobytu i existence rozhodnutí o správním vyhoštění. Na území České republiky pobývá nelegálně od 20. 9. 2023. Sama uvedla, že dříve nemohla vycestovat, protože její syn neměl cestovní pas; ten však obdržela v srpnu 2025. Přesto ani poté území Evropské unie neopustila. Podle žalované se žalobkyně snaží vyhnout návratu do V. i opakovaným podáváním žádostí o mezinárodní ochranu.
19. Pokud jde o možnost využití mírnějších opatření, žalovaná uvedla, že žalobkyně sice tvrdila, že má zajištěno ubytování v Pardubicích, avšak tuto skutečnost nijak nedoložila a nedisponuje ani finančními prostředky. Vzhledem k tomu, že v minulosti nerespektovala rozhodnutí o správním vyhoštění a území dobrovolně neopustila, nepovažuje ji správní orgán za osobu, která by poskytovala dostatečnou záruku, že výkon vyhoštění nebude mařit.
20. K námitce týkající se školní docházky nezletilého žalovaná uvedla, že žalobkyně pouze podala žádost o přijetí dítěte do školy, avšak dosud nemá rozhodnutí o přijetí. Nezletilý tak základní školní docházku v České republice zatím neabsolvuje. Jedná se o státního občana V., a nic mu proto nebrání navštěvovat školu v domovském státě. Nezletilý se sice narodil na území České republiky a podle rodného listu je jeho otcem občan České republiky, avšak matka sama uvedla, že otec se synem již několik let není v kontaktu a nepřispívá na jeho výživu. Žádost o udělení státního občanství České republiky byla zamítnuta, neboť určení otcovství bylo posouzeno jako účelové. Po zamítnutí žádosti žalobkyně změnila dítěti jméno a nechala mu vystavit vietnamský cestovní pas v Polsku. Skutečnost, že se dítě narodilo na území České republiky, podle žalované nezakládá zvláštní pobytová práva.

21. Žalovaná zdůraznila, že stát má legitimní zájem na tom, aby cizinci respektovali právní řád a plnili povinnosti vyplývající z rozhodnutí orgánů veřejné moci. Tolerování pobytu osoby, která vědomě porušuje zákon a snaží se legalizovat svůj pobyt zneužíváním institutu mezinárodní ochrany, by podle žalované představovalo bezpečnostní i systémové riziko.
22. K zásahu do soukromého a rodinného života žalovaná uvedla, že nucené vycestování do země původu může být s určitými negativními dopady spojeno, ty jsou však zákonem předpokládaným důsledkem realizace správního vyhoštění. Podle jejího názoru v dané věci nedosahují takové intenzity, aby realizaci vyhoštění bránily. Po uplynutí doby zákazu vstupu může žalobkyně opětovně požádat o vstup na území České republiky.
23. Na závěr žalovaná uvedla, že podle aktuálních informací Ředitelství služby cizinecké policie byly na den 20. 3. 2026 zajištěny letenky pro žalobkyni i její nezletilé dítě do V. Lze tedy očekávat, že zajištění skončí realizací vyhoštění ještě před uplynutím maximální stanovené lhůty 60 dnů.

IV. Posouzení věci krajským soudem

24. Žaloba je přípustná. Podaly ji oprávněné osoby (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“) v zákonné lhůtě (§ 172 odst. 4 zákona o pobytu cizinců).
25. O žalobě krajský soud rozhodl podle § 51 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 172 odst. 5 zákona o pobytu cizinců bez nařízení ústního jednání (správní spis byl soudu doručen dne 9. 3. 2026 společně s žalobou). Žalobce ani žalovaná nařízení jednání nepožadovali a soud neshledal jeho konání nezbytným.
26. Žaloba je důvodná.
27. Před samotným posouzením věci soud považuje za nutné uvést, že ačkoli napadené rozhodnutí formálně směřuje pouze vůči žalobkyni, jeho faktické důsledky bezprostředně dopadají též na jejího nezletilého syna. Ten sice nebyl formálně zajištěn, avšak v důsledku umístění žalobkyně do zařízení pro zajištění cizinců sdílí se svou matkou tentýž uzavřený režim, a je proto spolu s ní fakticky omezen na osobní svobodě. Jak dovodil Ústavní soud v nálezu ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. III. ÚS 3289/14, je-li nezletilé dítě nuceno sdílet detenční režim se svým rodičem v zařízení pro zajištění cizinců, jde ve skutečnosti rovněž o *de facto* zbavení jeho osobní svobody, bez ohledu na to, zda je v rozhodnutí výslovně označeno jako „zajištěné“. Tento aspekt proto musí být zohledněn i v nynější věci, a to tím spíše, že podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte musí být nejlepší zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí.
28. Současně soud připomíná, že při přezkumu rozhodnutí o zajištění cizince není omezen jen žalobními body. Jak plyne z rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 8. 11. 2022 ve spojených věcech C-704/20 a C-39/21, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*, vnitrostátní soud přezkoumávající zákonnost detence cizince musí z úřední povinnosti zkoumat splnění podmínek zákonnosti omezení osobní svobody a v případě zjištěné nezákonnosti z toho vyvodit odpovídající důsledky. Na tyto závěry navázal Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 21. 11. 2022, č. j. 34 Az 36/2022-32, č. 4439/2023 Sb. NSS, a rovněž Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 1. 2023, č. j. 5 Azs 96/2021-39. Soud proto přezkoumal napadené rozhodnutí jednak z pohledu zákonnosti ke dni jeho vydání, jednak z pohledu toho, zda toto rozhodnutí ob stojí jako zákonný titul detence i ke dni soudního rozhodování.

Zákonnost napadeného rozhodnutí ke dni jeho vydání

29. Napadeným rozhodnutím byla žalobkyně zajištěna podle § 124 odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců, tedy z důvodu, že nevycestovala ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o správním vyhoštění. Tento zákonný důvod byl v době vydání napadeného rozhodnutí naplněn. Ze

správního spisu totiž vyplývá, že rozhodnutí o správním vyhoštění z roku 2023 nabylo právní moci dne 20. 8. 2023, lhůta k vycestování uplynula dne 19. 9. 2023 a žalobkyně poté území České republiky ani Evropské unie neopustila. V tomto směru tedy soud neshledal, že by žalovaná vycházela ze skutkového základu, který by byl zjevně nesprávný či neprokázaný.

30. Současně platí, že i při naplnění některého z důvodů uvedených v § 124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců lze k zajištění přistoupit pouze tehdy, nepostačuje-li uložení zvláštního opatření za účelem vycestování. Zajištění totiž představuje krajní prostředek, nikoli standardní reakci na neoprávněný pobyt cizince. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 2. 2017, č. j. 5 Azs 20/2016-38, výslovně zdůraznil, že důvody zajištění podle § 124 odst. 1 písm. c) ani písm. d) zákona o pobytu cizinců paušálně nevylučují možnost použití zvláštního opatření podle § 123b téhož zákona; správní orgán je vždy povinen individuálně zvážit osobní, majetkové a rodinné poměry cizince, jeho dosavadní chování a povahu porušení uložených povinností.
31. Žalobkyně v žalobě namítala, že reálné riziko útěku neexistovalo, neboť se dobrovolně dostavila orgánům veřejné moci, a že žalovaná hodnotila její minulost izolovaně a bez dostatečného zřetele k individuálním okolnostem. Soud této námitce nepřisvědčil. V posuzované věci žalovaná nevycházela pouze z jediné izolované okolnosti, nýbrž z delšího sledu skutečností: z pravomocného a nevykonaného rozhodnutí o správním vyhoštění, z dlouhodobého neoprávněného pobytu žalobkyně na území, z jejího pohybu po území členských států EU a z absence finančního či pobytového zázemí doloženého způsobem, který by skýtal reálnou záruku respektování mírnějších opatření. Sama skutečnost, že se žalobkyně dne 19. 2. 2026 dostavila do přijímacího střediska, proto bez dalšího nevyvrací závěr, že uložené zvláštní opatření by nemuselo být účinné. Dobrovolné dostavení se orgánům veřejné moci je bezpochyby relevantní okolností, avšak v daném případě ji nebylo možno posuzovat izolovaně od předchozího chování žalobkyně.
32. Žalovaná se v napadeném rozhodnutí jednotlivými zvláštními opatřeními podle § 123b odst. 1 zákona o pobytu cizinců zabývala. Vysvětlila, proč nepovažuje za účinné ani oznámení adresy pobytu, ani složení finanční záruky, ani pravidelné hlášení policii, ani povinnost zdržovat se na určeném místě. Tyto úvahy vycházejí zejména ze skutečnosti, že žalobkyně přes pravomocné rozhodnutí o správním vyhoštění ve stanovené lhůtě nevycestovala, dlouhodobě pobývala na území neoprávněně, nedisponovala finančními prostředky a neprokázala existenci stabilního a ověřitelného místa pobytu. Soud neshledal, že by úvaha žalované o nedostatečnosti zvláštních opatření byla sama o sobě nepřezkoumatelná nebo zjevně iracionální, jakkoli je odůvodnění napadeného rozhodnutí v této části poměrně stručné a v některých ohledech spíše obecné.
33. Závažnější pochybení však soud spatřuje v posouzení přiměřenosti detence s ohledem na nezletilé dítě žalobkyně. Podle § 124 odst. 3 věty druhé zákona o pobytu cizinců je policie při stanovení doby trvání zajištění povinna zohlednit případy rodin či jiných osob s dětmi. Podle § 125 odst. 1 věty druhé téhož zákona pak v případě rodiny s nezletilými dětmi nesmí doba zajištění překročit 90 dnů. Současně však platí, že i zajištění v mezích zákonného maxima musí obstát v testu přiměřenosti a musí být odůvodněno individuálními okolnostmi případu.
34. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 3. 2019, č. j. 10 Azs 316/2018-60, zdůraznil, že při rozhodování o zajištění rodin s dětmi musí správní orgán zohlednit zejména věk dítěte, délku zajištění a vhodnost zařízení pro pobyt dětí; současně musí vždy vzít v úvahu i nejlepší zájem dítěte ve smyslu čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Obdobně Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 4. 2020, č. j. 9 Azs 156/2019-68, akcentoval, že přítomnost dětí v

zařízení pro zajištění cizinců je přípustná pouze tehdy, pokud orgány prokáží, že k tomuto krajnímu řešení přistoupily až poté, co prověřily, zda nelze použít méně invazivní opatření. Ústavní soud pak v nálezu sp. zn. III. ÚS 3289/14 připomněl, že u rodin s dětmi musí orgány veřejné moci obzvlášť pečlivě zvažovat zranitelnost nezletilých a skutečnost, že i ony samy fakticky sdílejí režim detence.

35. Žalobkyně v žalobě namítala, že žalovaná porušila zásadu nejlepšího zájmu dítěte, neprovedla individuální posouzení, nehodnotila psychologický dopad detence ani sociální integraci dítěte a fakticky nezkontrolovala alternativy k detenci. Této námitce soud musel přisvědčit, neboť napadené rozhodnutí dostatečně neodpovídá uvedeným požadavkům. Žalovaná sice uvedla, že syn žalobkyně je občanem V. a že bude sdílet osud své matky, avšak vlastní úvaha o nejlepším zájmu dítěte, o přiměřenosti detence právě ve vztahu k němu a o konkrétních důvodech, pro které bylo nezbytné přistoupit právě k detenci, zůstala toliko obecná a kusá.
36. Žalovaná blíže nehodnotila konkrétní věk dítěte, jeho individuální zranitelnost, možné dopady umístění do detenčního zařízení, ani nevysvětlila, proč by v jeho případě nebylo možné dosáhnout účelu řízení prostřednictvím mírnějších prostředků. Stejně tak v odůvodnění napadeného rozhodnutí chybí konkrétnější posouzení vhodnosti zařízení pro pobyt tohoto konkrétního dítěte a individualizované vysvětlení, proč právě šedesátidenní detence odpovídá jeho situaci.
37. Obdobně se soud ztotožňuje i s žalobní námitkou nepřiměřenosti délky detence. Žalobkyně namítala, že stanovení 60 dnů je mechanické a není opřeno o individualizovaný harmonogram přípravy vyhoštění. K tomu soud uvádí, že žalovaná sice popsala obecné úkony, které je nutno před realizací vyhoštění zajistit, avšak její úvaha o délce zajištění je formulována spíše v obecné rovině zkušenostního předpokladu než v rovině konkrétních skutečností vztahujících se právě k žalobkyni a jejímu dítěti. Soud tak má za to, že odůvodnění délky zajištění postrádá potřebnou míru individualizace, zvláště jde-li o rodinu s nezletilým dítětem.
38. Soud nepřehlédl, že žalovaná tyto úvahy rozvedla podrobněji až ve vyjádření k žalobě, kde poukázala na vybavenost zařízení v B.-J., na zajištění volnočasových aktivit, herních prvků, sociálních pracovníků, na neexistenci psychického strádání dítěte a na názor, že pobyt dítěte s matkou je v jeho nejlepším zájmu. Taková argumentace však měla být obsažena již v samotném odůvodnění napadeného rozhodnutí. Přezkum zákonnosti správního rozhodnutí totiž nemůže být založen na tom, že správní orgán dodatečně, až v soudním řízení, doplní podstatné skutkové a právní úvahy, které měly být součástí jeho rozhodování již při zásahu do osobní svobody účastníka řízení. Jinak řečeno, vady odůvodnění rozhodnutí o zajištění nelze bez dalšího „zhojit“ až procesní obranou žalované před soudem.
39. Soud proto uzavírá, že napadené rozhodnutí již ke dni svého vydání vykazovalo deficit v posouzení přiměřenosti detence s ohledem na nezletilé dítě žalobkyně, v odůvodnění nejlepšího zájmu dítěte i v individualizaci délky zajištění. Žalovaná v napadeném rozhodnutí nepromítla s potřebnou konkrétností kritéria vyžadovaná citovanou judikaturou správních soudů a Ústavního soudu. Tyto nedostatky samy o sobě podstatně oslabují přesvědčivost a přezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. V projednávané věci je však dán ještě další, samostatný důvod nezákonnosti, spočívající v tom, že v době soudního rozhodování již napadené rozhodnutí nemůže obstát jako zákonný titul další detence.

Zákonnost trvání zajištění na základě napadeného rozhodnutí

40. V rámci soudního přezkumu zajištění cizince není úkolem soudu pouze zpětně hodnotit, zda správní orgán v době vydání svého rozhodnutí vycházel z dostatečných skutkových

podkladů, ale též posoudit, zda napadené rozhodnutí nadále obстоjí jako zákonný titul omezení osobní svobody.

41. Smyslem tohoto řízení je totiž ochrana svobody člověka, nikoli pouze abstraktní kontrola správního aktu. To plyne jak z čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož nikdo nesmí být zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon, tak z čl. 5 odst. 1 písm. f) a čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, které zaručují, že zbavení svobody cizince musí mít zákonný základ a musí podléhat účinnému soudnímu přezkumu.
42. V posuzované věci je nesporné, že žalobkyně dne 19. 2. 2026 podala další opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Tato skutečnost má bezprostřední dopad na další trvání zajištění v režimu zákona o pobytu cizinců. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 2. 4. 2014, č. j. 6 As 146/2013-44, tzv. návratová směrnice (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí) se zásadně nevztahuje na cizince, který požádal o mezinárodní ochranu, a že takového cizince nelze ponechat v detenci v návratovém režimu pouze z důvodu účelovosti žádosti. Uvedený závěr byl následně rozvinut i v další judikatuře týkající se vztahu mezi pobytovým a azylovým detenčním režimem. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 5. 2019, č. j. 10 Azs 285/2018-48, zdůraznil, že § 124 odst. 4 zákona o pobytu cizinců neumožňuje libovolně pokračovat v detenci mimo striktní zákonný rámec, je-li dotčená osoba žadatelem o mezinárodní ochranu.
43. Žalobkyně sice tuto argumentaci v žalobě výslovně nestavěla do popředí, nicméně s ohledem na povahu soudního přezkumu ve věcech detence k ní soud přihlédl z úřední povinnosti. V okamžiku, kdy po vydání napadeného rozhodnutí došlo k podání žádosti o mezinárodní ochranu, totiž vyvstala otázka, zda může napadené rozhodnutí i nadále sloužit jako zákonný titul další detence. Na tuto otázku musí soud odpovědět záporně, neboť po podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany již žalobkyni nelze držet v detenci pouze na základě napadeného rozhodnutí vydaného podle § 124 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 124 odst. 3 zákona o pobytu cizinců.
44. V této souvislosti soud považuje za potřebné dodat, že právní řád pro takovou situaci správním orgánům poskytuje zvláštní procesní rámec. Podá-li cizinec, který je zajištěn podle zákona o pobytu cizinců, žádost o udělení mezinárodní ochrany, nelze bez dalšího pokračovat v jeho detenci pouze na základě původního rozhodnutí o zajištění v návratovém režimu. Mají-li správní orgány za to, že i po podání žádosti o mezinárodní ochranu jsou splněny podmínky pro další omezení osobní svobody dotčené osoby, musí postupovat v mezích zvláštní právní úpravy.
45. Jednak přichází v úvahu postup podle § 46a odst. 4 zákona o azylu, podle něhož ministerstvo rozhodne o zajištění žadatele o mezinárodní ochranu do 5 pracovních dnů ode dne podání žádosti; jednak za podmínek stanovených zákonem může policie vydat nové rozhodnutí podle § 124 odst. 4 zákona o pobytu cizinců, existují-li oprávněné důvody se domnívat, že ač mohl cizinec požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve, podal žádost až s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění nebo je pozdržet. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 7. 2013, č. j. 1 As 90/2011-124, vyložil, že v takové situaci může být vydáno nové rozhodnutí o zajištění pouze tehdy, je-li žádost o mezinárodní ochranu podána účelově a pokračování omezení osobní svobody je objektivně nutné; nejsou-li tyto podmínky splněny a zároveň nelze rozhodnout v režimu zákona o azylu, musí být zajištění bez zbytečného odkladu ukončeno.

46. Ve vztahu k posuzované věci to znamená, že po podání další opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 19. 2. 2026 již nebylo možné, aby další detence žalobkyně a fakticky i jejího nezletilého syna byla nadále nesena pouze napadeným rozhodnutím vydaným podle § 124 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 124 odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Pokud správní orgány měly za to, že žalobkyně podala žádost zjevně účelově a že jsou i nadále dány důvody pro omezení její osobní svobody, měly bezodkladně postupovat zákonem předvídaným způsobem, tedy vydat nové rozhodnutí v odpovídajícím právním režimu a s odůvodněním splňujícím požadavky kladené na zásah do osobní svobody. To se týká i posouzení dopadů takového postupu na nezletilé dítě, které sdílí detenční režim se svou matkou.
47. Samotná existence případného navazujícího zákonného postupu ovšem nic nemění na tom, že napadené rozhodnutí samo o sobě již po podání žádosti o mezinárodní ochranu nemohlo dále obstát jako dostatečný právní titul detence. Případná rozhodnutí o zajištění žalobkyně dle § 46a zákona o azylu, případně při splnění zákonných podmínek podle § 124 odst. 4 zákona o pobytu cizinců, nejsou předmětem nynějšího řízení a soud jejich zákonnost neposuzuje.
48. Předmětem nynějšího řízení je výlučně otázka, zda omezení osobní svobody žalobkyně a jejího nezletilého syna může být i nadále založeno na napadeném rozhodnutí. Na tuto otázku musí soud odpovědět záporně. V době soudního rozhodování již podmínky pro detenci podle napadeného rozhodnutí netrvají. Jelikož soud k této skutečnosti přihlíží z úřední povinnosti, nemohl žalobu zamítnout pouze s poukazem na stav ke dni vydání správního rozhodnutí. Takový postup by vedl k čistě formalistickému přezkumu, který by neodpovídal požadavku účinné soudní ochrany osobní svobody.

V. Závěr a náhrada nákladů řízení

49. Napadené rozhodnutí nemůže obstát jednak proto, že již ke dni svého vydání vykazovalo podstatné nedostatky v posouzení přiměřenosti zajištění ve vztahu k nezletilému dítěti žalobkyně, v odůvodnění nejlepšího zájmu dítěte a v individualizaci délky detence, a jednak především proto, že po podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany již nemohlo nadále sloužit jako zákonný titul omezení osobní svobody žalobkyně a jejího nezletilého syna. Jelikož soud k této skutečnosti přihlíží z úřední povinnosti, dospěl k závěru, že podmínky pro další trvání zajištění podle napadeného rozhodnutí již netrvají. Proto soud napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil pro nezákonnost.
50. Soud věc nevrátil žalované k dalšímu řízení podle § 78 odst. 4 s. ř. s., neboť v řízení o zajištění cizince za účelem správního vyhoštění je vydání rozhodnutí prvním úkonem v řízení (§ 124 odst. 2 zákona o pobytu cizinců). Neexistuje zde proto řízení, v němž by po zrušení rozhodnutí mělo být pokračováno.
51. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci měli ve věci plný úspěch, náleží jim proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci byli v řízení zastoupeni obecným zmocněncem, nikoli advokátem. Za této situace nelze přiznat paušální odměnu za zastupování podle advokátního tarifu; soud může vycházet pouze ze skutečně vynaložených a prokázaných nákladů řízení (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 8. 2015, č. j. 6 As 135/2015-79). Žalobci náhradu nákladů sice požadovali, avšak její výši nijak nevyčíslili, a ze soudního ani správního spisu neplyne, že by jim v souvislosti s tímto řízením vznikly nějaké účelně vynaložené náklady, které by bylo možno přiznat. Soud proto rozhodl tak, že žalobcům se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 12. března 2026

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D.
samosoudkyně